

УДК 81'243-057.875:378.147.091.33-027.22

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-210-214

НЕЖИВА Ольга Миколаївна –

доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національного університету харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4229-6754>
e-mail: nezhyva@gmail.com

КРАШЕНІННІКОВА Тетяна Валеріївна –

кандидат філологічних наук, доцент
завідувач кафедри міжкультурної комунікації та
соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ "Дніпровський гуманітарний університет"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5284-4043>
e-mail: tanya.and.dnepr@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЯ СКАФФОЛДИНГУ В ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННІ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано практичне використання технології скаффолдингу в процесі оволодіння іноземною мовою здобувачами вищої освіти в освітньому середовищі. Сьогодні складно уявити процес вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти без використання різних прийомів, методів та технологій навчання. Однією з таких технологій є технологія скаффолдингу, важливою стратегією котрої є сукупність процесів спрямованих на підтримку студентів під час отримання ними знань. У статті детально розглянуто технологію скаффолдингу, висвітлено типи даної технології, показано основні характеристики стратегії скаффолдингу та провідні цілі. Також автори досліджують переваги, та можливість використання технології скаффолдингу у процесі оволодіння іноземною мовою, та задається ціллю з'ясувати, чи сприяє технологія скаффолдингу ефективному вивченню іноземної мови студентами у закладах вищої освіти. Також автори розглядають яким чином дана технологія допомагає здобувачам освіти вдосконалити свої знання з іноземної мови, зрозуміти та освоїти новий матеріал. Крім того, автори аналізують важливий метод даної технології – «згасаючу допомогу», яку пояснюють як плавне зменшення надання інтенсивної допомоги зі сторони викладача до того моменту, коли студент проявляє себе цілком самостійним, та автономним у виконанні завдання. У статті також проаналізовані певні аспекти для успішного використання технології скаффолдингу у ході заняття, та на які варто звернути увагу викладачу. Автори у статті роблять чіткий наголос на тому, що не варто забувати про те, що основною даної технології є принцип створення ситуацій успіху викладачем на занятті. Адже створення ситуації успіху, на думку авторів, має допомогти уникнути труднощів, з якими зіткнеться студент на шляху до вивчення іноземної мови та допомогти нівелювати такі почуття як: сором'язливість, невпевненість у собі, побоювання зробити помилку, острах викликати насмішку в одногрупників. Автори вважають, що найбільш доцільними навчальними технологіями створення ситуації успіху при застосуванні скаффолдингу є: інтерактивні технології навчання; кооперативне навчання; колективно-групове навчання; технології ситуативного моделювання; кейс-метод.

Ключові слова: скаффолдинг, студент, викладач, успіх, іноземна мова.

NEZHUYVA Olga Mykolaivna –

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Foreign Languages
for Professional Purposes
National University of Food Technologies,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4229-6754>
e-mail: nezhyva@gmail.com

KRASHENINNIKOVA Tatiana Valerievna –

PhD in Philology, Associate Professor
Head of the Department of Intercultural
Communication and social and humanitarian disciplines
HEPI "Dnipro Humanitarian University"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5284-4043>
e-mail: tanya.and.dnepr@ukr.net

SCAFFOLDING IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE BY STUDENTS OF HIGHER EDUCATION

The article analyses the practical use of scaffolding technology in the process of mastering a foreign language by higher education students in the educational environment. Today, it is difficult to imagine the process of learning foreign languages in higher education institutions without the use of various techniques, methods and teaching technologies. One of such technologies is scaffolding, an important strategy of which is a set of processes aimed at supporting students in their knowledge acquisition. The article describes in detail the technology of scaffolding, highlights the types of this technology, shows the main characteristics of the scaffolding strategy and the main goals. The authors also investigate the advantages and the possibility of using scaffolding technology in the process of mastering a foreign language, and set out to find out whether scaffolding technology contributes to the effective learning of a foreign language by students in higher education institutions. The authors also consider how this technology helps students to improve their knowledge of a foreign language, understand and master new material. In addition, the authors analyse an important method of this technology - "fading assistance", which is explained as a gradual decrease in the provision of intensive assistance from the teacher to the point where the student proves to be completely independent and autonomous in completing the task. The article also analyses certain aspects for the successful use of scaffolding technology in the classroom, and what teachers should pay attention to. In the article, the authors make a clear emphasis on the fact that we should not forget that the main feature of this technology is the principle of creating situations of success by the teacher in the classroom. According to the authors, creating a situation of success should help to avoid the difficulties faced by students on the way to learning a foreign language and help to level out such feelings as shyness, self-doubt, fear of making a mistake, fear of being ridiculed by classmates. According to the authors, the most appropriate teaching technologies for creating a situation of success when using scaffolding are: interactive teaching technologies; cooperative learning; collective group learning; situational modelling technologies; case method.

Key words: scaffolding, student, teacher, success, foreign language.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах інтернаціоналізації світового простору, політичного, економічного і культурного зближення країн виник єдиний Європейський освітній простір. Відповідно до цього, процес європейської інтеграції щоразу значно відображується у всіх сферах життя держави, який не оминув і вищу освіту. Відтак, Болонська система щодо реформування вищої освіти стала одним із елементів євроінтеграції. Адже Україна прагне увійти у єдиний європейський загальноосвітній простір, та щоб досягти цього, вона тримає стратегічний курс на інтеграцію в Європейський Союз. Таким чином, зміни відбуваються і у вищій освіті, та відповідно, і у навчальному процесі. Адже сьогодні процес вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти також вимагає різних прийомів, методів, та технологій навчання. І одна з таких, технологія скаффолдингу (scaffolding), яка є важливою частиною процесу отримання знань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливе значення мають наукові праці, в яких розглядається використання технології скаффолдингу в освітньому процесі, зокрема таких авторів: Д. С. Брунер, Г. Росс, Д. Вуд, А. Ешлбі, Д. Ленджер та інші. Також серед науковців-лінгвістів слід згадати Дженніфер Гаммонд, яка вивчала скаффолдинг в мовному середовищі. Так, у своїй роботі «Скаффолдинг: викладання та навчання у галузі мовної освіти» австралійська дослідниця підкреслює значимість використання даної технології у процесі вивчення, та викладання іноземних мов. Слід також відзначити, українську лінгвістку Олена Лисицька котра у статті «Скаффолдинг у викладанні англійської мови та інтернет для викладачів» наголошує про стратегії скаффолдингу при використанні Інтернет-ресурсів, а Наталя Герцовська, та Катерина Фозекош акцентують у своїй праці «Скаффолдинг як комунікативна стратегія взаємодії в ході самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови» про ефективність застосування технології скаффолдингу при самостійній роботі студентів під час вивчення англійської мови.

Мета статті. У цьому дослідженні пропонується практичне використання технології скаффолдингу в оволодінні іноземною мовою здобувачами вищої освіти. Таким чином, мета цієї роботи полягає в тому, щоб дослідити переваги та можливості використання технології скаффолдингу в освітньому процесі у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «скаффолдинг (scaffolding)» у перекладі з англійської мови дослівно означає «будівельні риптування». Вперше дане поняття було використане в освітньому контексті в середині 1970-х років американським психологом Джеромом Брунером. У книзі «Дитяче сприйняття мови» (1978) Брунер описує скаффолдинг як «...кроки, зроблені для зменшення ступенів обмеження свободи у виконанні певного завдання, щоб дитина могла сконцентруватися на складній навичці, яку вона опановує» [9, с. 87]. Крім того, дослідник Дж. Брунер вважає, що скаффолдинг – це процес навчання, який дає можливість студентам засвоїти певні знання та навички, спираючись на допомогу викладача [9]. А ось сучасні науковці такі як М. Орей та Р. Жао вбачають, що скаффолдинг – це особливий вид інструктування при вирішенні проблем, або завдань в процесі взаємодії викладача, чи наставника, та здобувача освіти. Дослідники вказують на два основні правила інструктування, допомагати у виконанні завдань, з якими студентам поки що важко справитися самостійно, а також дозволяти їм виконувати такий об'єм і таку кількість завдань відповідно рівню, з яким вони можуть справитися самотужки згідно їх рівню підготовки [5].

Таким чином, технологія скаффолдингу полягає у методичній підтримці студентів у процесі вивчення матеріалу, зокрема нових понять, тобто створення умов для підвищення успішності студентів при виконанні складних завдань. Потім, коли студенти ознайомились із новою інформацією і показують ознаки розуміння, викладач поступово послаблює застосування технології скаффолдингу, скорочуючи її вплив до мінімуму, щоб забезпечити подальше самостійне, та саморегульоване навчання.

Педагоги доволі часто використовують ті чи інші форми підтримки, щоб допомогти своїм студентам оволодіти новою інформацією, чи зрозуміти новий матеріал. Себто це інтерактивний підхід до вивчення іноземної мови, коли студент завдяки підтримці викладача має можливість досягти певного результату у вивченні матеріалу, який йому було б важко опанувати самотужки.

Розрізняють 3 типи скафолдингу, які використовуються під час заняття. Вони можуть відрізнятися один від одного залежно від цілей, заняття та студентів [5]. Це такі як: сенсорний, графічний, та інтерактивний.

Сенсорний – використовують фізичні, і візуальні елементи, маніпулятори, та наочні посібники, які використовують разом. До сенсорних також відноситься моделювання перед аудиторією, оскільки зображення і жести допомагають створити цілісну картину заняття.

Графічний – інтелект-карти, графічні організатори та опорні схеми є основними інструментами під час заняття, але вони також можуть допомогти студентам встановити зв'язки між абстрактними поняттями.

Інтерактивний – спільне навчання є важливою частиною заняття, незалежно від того, чи відбувається воно між викладачем, та студентом, чи між студентами. Такі стратегії, як «подумай-обміняйся думками в парі», та «джигсоу-групи» (коли малі групи відповідають за вивчення, та викладання частини заняття) є перевіреними методами для ефективної співпраці.

Слід також зазначити, що дослідниці Наталія Герцовська, та Катерина Фозекош виділяють п'ять основних характеристик стратегії скафолдингу: навмисність дій, структура дій, доречність дій, натуралізація (засвоєння), дій співпраці в процесі виконання завдань [1].

Одна із провідних цілей скафолдингу, як наголошує лінгвістка Олена Лисицька, – це зменшення негативних емоцій, та самосприйняття, котрі можуть виникати у студентів, у той час, коли вони почуваються засмученими, заляканими, або у них виникає небажання у ході виконання нелегкого чи складного завдання без допомоги, напряму чи розуміння, необхідного для завершення [2, с. 67].

Таким чином, головним характерним показником скафолдингу є «згасаюча допомога» зі сторони викладача, себто плавне зменшення надання інтенсивної допомоги до того моменту, коли студент проявляє себе цілком самостійним, та автономним у виконанні завдання.

Дослідник Дж. Ломбарді підкреслює, що для того, щоб викладач успішно використовував технологію скафолдингу у ході заняття, потрібно звертати увагу на певні аспекти [7]. Відповідно до Дж. Ломбарді, це такі аспекти як:

- уміння визначити мету заняття, та відповідно до неї, підбирати належний навчальний матеріал з урахуванням специфіки й складності, який буде використовуватися на занятті, а також, правильно розробити завдання для засвоєння нових знань, і розвитку навичок, які будуть сприяти щодо закріплення, узагальнення та систематизації вивченого матеріалу;

- забезпечування діагностики, підтримки, та допомоги в оволодінні потрібними навичками для виконання відповідних завдань, які були підібрані чи розроблені відповідно до мети заняття. При цьому, у даному процесі дуже важливо, як Дж. Ломбарді зазначає, спрогнозувати помилки, котрі можуть зробити студенти у ході виконання цих завдань;

- повільне зменшення допомоги і підтримки, та передача відповідальності за навчання від більш обізнаного джерела (викладач) до студента, який вже може самостійно справитися із завданням [7].

Як стверджує Дж. Ломбарді, при цьому не потрібно забувати про основні характеристики стратегії скафолдингу як: структура дій, доречність дій, навмисність дій, засвоєння дій та співпраця в процесі виконання завдань [7].

Крім того, що зазначено вище, слід пам'ятати, що основною ідеєю є створення ситуації успіху викладачем на занятті і саме цьому найкраще сприяє технологія скафолдингу. Адже створення ситуації успіху допомагає уникнути труднощів, які пізнає студент на шляху до вивчення іноземною мовою, та це сприяє подолати такі почуття як: сором'язливість та невпевненість у собі, а також, побоювання зробити помилку і викликати насмішку в одногрупників. Як зазначають О. Маркова, та Т. Шматок у своїй праці, що з педагогічної точки зору ситуація успіху являє собою цілеспрямоване, організоване викладачем і сім'єю, та створення умов для досягнення значних результатів у діяльності окремо взятої особи і колективу [3]. Так, ситуація успіху досягається тоді, коли сам студент оцінює результат як його успіх.

Ситуацію успіху на занятті, як стверджують О. Маркова та Т. Шматок, створюють такі аспекти як: атмосфера доброзичливості впродовж всього заняття (застосовується прийом «емоційне погладження»), «авансування» успішного результату (використовується метод «персональної винятковості»), висока мотивація пропонуванних дій, прихована допомога (натяк, побажання, вказівка), нетривалий експресивний вплив (метод «педагогічне навчання»), зібране в яскравий фокус (використовуються спонукальні фрази: До справи! Розпочинаймо! Ready, steady, go!), формативне оцінювання, тобто оцінювати досягнення студентів протягом всього навчального процесу його діяльності, а не тільки за кінцевим результатом [3].

О. Маркова та Т. Шматок вважають у своїй праці «Створення ситуації успіху при вивченні іноземної мови студентами-юристами як запорука гуманізації педагогічного процесу», що найкращими навчальними технологіями створення ситуації успіху, при застосуванні технології скафолдингу, являються: інтерактивні технології навчання, кооперативне навчання (парна або групова робота (діалог, синтез думок)); колективно-групове навчання (мікрофон, незакінчені речення, обговорення в загальному колі, мозковий штурм, мозаїка); технології ситуативного моделювання (рольова гра, симуляції або імітаційні ігри); кейс-метод (аналіз ситуації); технології опрацювання

дискусійних питань (неперервна шкала думок («континуум», «неперервний ланцюжок»)) [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, за результатами проведеного дослідження, автори дійшли висновку, що технологія скаффолдингу сприяє ефективному вивченню іноземної мови студентами у закладах вищої освіти. Використання різноманітних засобів методичної підтримки студентів у процесі вивчення матеріалу, допомагає здобувачам вищої освіти, особливо тим, хто вивчає іноземну мову, ефективно засвоїти цілі та зміст заняття. Швидко вдосконалити свої знання з іноземної мови, зрозуміти, та освоїти новий матеріал. Моделювання «ситуації успіху», допомагає уникнути труднощів, з якими зіштовхується більшість студентів на шляху до вивчення іноземної мови, дозволяє викладачу посилити в студентах впевненість у собі, та позбутися проявів сором'язливості. Важливим методом технології скаффолдингу є «згасаюча допомога», за допомогою котрого, викладач нівелює значний рівень стресу, котрий зазвичай зазнають студенти при вивченні іноземної мови, та формує зі студентів впевнених, самостійних осіб, котрі здатні автономно виконувати складні завдання. Отже, застосування технології скаффолдингу (методики підтримуючої дії) сприяє ефективному вивченню іноземної мови здобувачами вищої освіти. Перспективи подальших розвідок напрямку вбачаємо у впровадженні, систематизації, та поглибленому дослідженні застосування технології скаффолдингу у вивченні іноземної мови студентами у закладах вищої освіти України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Герцовська Н.О., Фозекосх К.В. Скаффолдинг як комунікативна стратегія взаємодії в ході самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів. зб. тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської наук.-практ. конференції, м. Мукачєво, 13-14 травня 2021 року. С. 44-46.
2. Лисицька О. П. Скаффолдинг у викладанні англійської мови та інтернет для викладачів. Іноземні мови у вищій освіті. лінгвістичні, психологопедагогічні та методичні перспективи. Матеріали IV Всеукр. Наук.-практ. Інтернет-конф. з між нар. Харків, 20 лют. 2019 р. Харків. С. 67-71.
3. Маркова О. В., Шматок Т. Г. Створення ситуації успіху при вивченні іноземної мови студентами-юристами як запорака гуманізації педагогічного процесу. Лінгвокультурний дискурс у парадигмі професійної освіти. зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 5 березня 2015 р. //М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана». Київ. КНЕУ, 2015. С. 478-487.
4. Нежива О. М. Використання соціальних мереж в освітньому середовищі (на прикладі вивчення іноземної мови). *Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки"* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). № 3. 2023: С. 50-57.
5. Нежива О. М. Можливості використання технології скаффолдингу у мовній підготовці студентів. Матеріали V міжнародна науково-практична конференція «Сучасні методики навчання іноземних мов і перекладу в Україні та за її межами 23-24 листопада 2023 року, Переяслав, Україна: збірник тез. 2023.

6. Hammond, J. (Ed). *Scaffolding: Teaching and learning in language and literacy education*. Newtown, Australia: Primary English teaching Association. 2001.

7. Lombardi, P. *Instructional Methods, Strategies, and Technologies to Meet The Needs of All Learners*. Ch.11 What is scaffolding? 2019. Retrieved from URL: <https://granite.pressbooks.pub/teachingdiverselearners/>

8. Nezhyva O. Ted Talks as a Digital Material in Foreign Language. *To be or not to be a great educator*, 2022. Proceedings of ATEE Annual Conference. Riga, University of Latvia Press. pp. 481-489. DOI: 10.22364/atee.2022.24

9. Wood D., Bruner J., Ross G. (1976). The role of tutoring in problemsolving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. Vol. 17. 2023. P.89-100.

REFERENCES

1. Hertsovs'ka, N.O., Fozekosh, K.V. (2021). Skaffoldynh yak komunikatyvna stratehiya vzayemodiyi v khodi samostiyanoi roboty studentiv u protsesi vyvchennya anhliys'koyi movy.[Scaffolding as a communicative strategy of interaction during students' independent work in the process of learning English]. *Suchasni tendentsiyi rozvytku nauky y osvity v umovakh pohlyblennya yevrointehratsiyinykh protsesiv. zb. tez dopovidey za materialamy VI Vseukrayins'koyi nauk.-prakt. konferentsiyi, m. Mukachevo, 13-14 travnya 2021 roku. S.44-46. [in Ukrainian]*

2. Lysyts'ka, O. P. (2019). Skaffoldynh u vykladanni anhliys'koyi movy ta internet dlya vykladachiv. [Scaffolding in English language teaching and the Internet for teachers]. *Inozemni movy u vyshchii osviti. lnhivistychni, psykhologopedahohichni ta metodychni perspektyvy . materialy IV Vseukr. Nauk.-prakt. Internet-konf. z mizh nar. Kharkiv, 20 lyut. 2019 r. Kharkiv. S. 67-71. [in Ukrainian]*

3. Markova, O. V., Shmatok T.H. (2015). Stvorennya sytuatsiyi uspikhu pry vyvchenni inozemnoyi movy studentamy-yurystamy yak zaporuka humanizatsiyi pedahohichnoho protsesu [Creating a situation of success in learning a foreign language by law students as a guarantee of humanizing the pedagogical process]. *Linhvokul'tumyyi dyskurs u paradyhmi profesiynoi osvity. zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kyiv, 5 bereznya 2015 r. //M-vo osvity i nauky Ukrayini, DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t imeni Vadyma Het'mana». Kyiv . KNEU. S. 478-487. [in Ukrainian]*

4. Nezhyva, O. M. (2023). Vykorystannya sotsial'nykh merezh v osvith'omu seredovyschchi (na prykladi vyvchennya inozemnoyi movy). [The use of social networks in an educational environment (on the example of learning a foreign language)]. *Naukovi zapysky. Seriya "Psykhologo-pedahohichni nauky"* (Nizhyns'kyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholya). № 3. S. 50-57. [in Ukrainian]

5. Nezhyva, O. M. (2023). Mozhyvosti vykorystannya tekhnolohiyi skaffoldynhu u movnyi pidhotovtsi studentiv. [Possibilities of using scaffolding technology in language training of students]. *Materialy V mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiya «Suchasni metodyky navchannya inozemnykh mov i perekladu v Ukraini ta za yiyi mezhamy 23-24 lystopada 2023 roku, Pereyaslav, Ukrainy: zbirnyk tez. [in Ukrainian]*

6. Hammond, J. (Ed). (2001). *Scaffolding: Teaching and learning in language and literacy education*. Newtown, Australia: Primary English teaching Association. [in English]

7. Lombardi, P. (2019). *Instructional Methods, Strategies, and Technologies to Meet The Needs of All Learners*. Ch.11 What is scaffolding? 2019. Retrieved from URL: <https://granite.pressbooks.pub/teachingdiverselearners/> [in English]

8. Nezhyva, O. (2022). Ted Talks as a Digital Material in Foreign Language. *To be or not to be a great educator*, 2022. Proceedings of ATEE Annual Conference. Riga, University of Latvia Press. pp. 481-489. DOI: 10.22364/atee.2022.24 [in English]

9. Wood, D., Bruner, J., Ross, G. (1976). The role of tutoring in problemsolving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. Vol.17. 2023. P.89-100. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

НЕЖИВА Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Національного університету харчових технологій.

Наукові інтереси: сучасні педагогічні технології викладання іноземної мови та новітні методи педагогічної взаємодії, інтерактивне навчання

КРАШЕНІННІКОВА Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ "Дніпровський гуманітарний університет".

Наукові інтереси: історія української мови, методика викладання у вищій школі, лінгвістична експертиза тексту

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

NEZHUYVA Olga Mykolaivna – Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Professional Purposes National University of Food Technologies.

Scientific interests: modern pedagogical technologies of foreign language teaching and the latest methods of pedagogical interaction, interactive learning

KRASHENINNIKOVA Tatiana Valerievna – PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Intercultural Communication and social and humanitarian disciplines HEPI "Dnipro Humanitarian University".

Scientific interests: History of the Ukrainian language, methods of teaching in higher education, linguistic text examination.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2024 р.